

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Gemensam värdegrund för äldreomsorgen i Stockholm - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Mot bakgrund av en ändring i socialtjänstlagen, som bl.a. innebär att en bestämmelse om en nationell värdegrund inom äldreomsorgen införs, har äldre nämnden på uppdrag av kommunfullmäktige tagit fram ett förslag till gemensam värdegrund för Stockholms stad.

Förvaltningen är positiv till förslaget. En för staden gemensam värdegrund som direkt kopplas till kvalitetsgarantierna kommer att kunna bidra till att de äldre och deras närstående bättre förstår vad äldreomsorgen har att erbjuda och vad de kan förvänta sig.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder, kommunstyrelsens handikappråd och från stadsledningskontoret med anledning av ett förslag från äldregruppen om en för stadens äldreomsorg gemensam värdegrund. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 oktober 2010.

Ärendet

Mot bakgrund av regeringens proposition "Värdigt liv i äldreomsorgen" fattade riksdagen i maj 2010 beslut om vissa ändringar i socialtjänstlagen (SoL), vilket bl.a. innebär att en bestämmelse om en nationell värdegrund för äldreomsorgen införs. Vidare införs en bestämmelse om att den äldre, så långt det är möjligt, ska kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Kommunen kommer, enligt den nya lagen, att ges möjlighet att kompensera den som inte fått bistånd enligt SoL inom skälig tid eller i enlighet med beslut i socialnämnden eller domstolsavgörande. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2011.

Värdegrund

Den nationella värdegrunden kommer att ha följande lydelse:

Socialtjänstens verksamhet, som rör omsorg om äldre, ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

Värdegrunden ska gälla för både offentlig och enskilt driven verksamhet och omfattar såväl handläggning av ärenden som utförande av insatser.

Ökat inflytande för äldre

Genom en ändring i SoL förtydligas att den enskildes önskemål ska beaktas. Av den proposition som legat till grund för lagändringen framgår att socialnämnden vid bedömningen av vilken insats som kan komma ifråga måste göra en sammanvägning av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser och den enskildes önskemål. Vidare framgår att man i beslutet inte behöver lägga fast exakt vilka insatser som ska utföras vid angivna tider eller hur olika insatser ska utföras.

Kompensation till enskilda

Kommunen får, enligt den nya lagen, befogenhet att lämna kompensation till enskild när denne inte fått bistånd enligt SoL inom skälig tid eller i enlighet med beslut av socialnämnden eller ett avgörande av en domstol. Kompensation får även lämnas när socialnämnden inte fullgjort en garanti som lämnats till personen att inom en viss tid eller på ett visst sätt tillhandhålla personen bistånd.

Finansiering och ekonomiska konsekvenser

För att stödja införandet av en nationell värdegrund har regeringen för år 2010 avsatt 90 mnkr och för de närmast kommande åren 80 mnkr årligen. Medlen ska främst användas till ledarskapsutveckling, handlednings- och informationsmaterial, planering och implementering av ett system för värdegrundsmärkning samt en webbaserad kunskapsportal. Enligt propositionen ska Socialstyrelsen svara för kompetensutveckling av chefer och biståndshandläggare, den webbaserade kunskapsportalen samt för att ta fram handlednings- och informationsmaterial.

Äldrenämndens förslag

Värdegrund

Äldrenämnden föreslår att den för Stockholms stad gemensamma värdegrunden formuleras på följande sätt:

Äldreomsorgen i Stockholms stad ska präglas av självbestämmande, individualisering och valfrihet. Utformningen av det stöd som ges ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, trygghet och meningsfullhet.

Enligt äldrenämndens mening bör arbetet med värdegrunden integreras i stadens system för ledning och styrning (ILS), exempelvis genom beslut i budget 2011 om att arbete med värdegrunden är en obligatorisk aktivitet för stadsdelsnämnderna. På sikt kan en indikator inom området övervägas. Staden har det yttersta ansvaret för kvalitet inom äldreomsorgen även i de fall verksamheten drivs på entreprenad. Värdegrunden ska därför finnas med i såväl förfrågningsunderlag som i de avtal som sluts mellan staden och privata utförare.

Värdegrunden bör konkretiseras i den praktiska verksamheten och anpassas till den verklighet varje utförar- respektive biståndshandläggarenhet står inför. Som stöd för hur de olika värdeorden och begreppen ska definieras och konkretiseras kommer äldreförvaltningen att ta fram ett vägledningsmaterial bestående av dels en folder, dels av ett studiematerial på stadens webbplats. Äldreförvaltningen avser även att, under år 2010, genomföra dialogmöten som stöd till stadsdelsförvaltningarnas arbete med att införa värdegrunden.

Ökat inflytande för äldre

Staden har beslutat att införa ett kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndshandläggning inom äldreomsorgen i syfte att öka rättssäkerheten för den enskilde och ge förutsättningar för en likvärdig bedömning. Äldreförvaltningen avser att följa upp att instrumentet används på det sätt som avses.

Värdighetsgarantier och värdegrundsmärkning

Av den proposition som legat till grund för de förestående lagändringarna, framhålls att värdegrundsarbetet ska kunna stödjas bl.a. genom att lokala värdighetsgarantier utformas. Äldrenämnden menar att frågan om värdighetsgarantier ligger nära stadens system med kvalitetsgarantier och föreslår därför att man kompletterar kvalitetsgarantierna med värdegrunden.

I propositionen framhålls att värdegrundsmärkning kan vara ett komplement till öppna jämförelser mellan enskilda verksamheter. Socialstyrelsen kommer att få i uppdrag att utforma och initiera ett system för värdegrundsmärkning och även etablera en förvaltning av systemet. Äldrenämnden föreslår att staden avvaktar systemets närmare utformning innan ställning tas till om systemet ska införas generellt i staden eller vara frivilligt för de kommunala utförarna liksom för de privata.

Kompensation till enskilda

I sitt remissvar på "värdighetsutredningens" betänkande framhöll Stockholms stad att det av flera skäl är tveksamt att införa en möjlighet för kommunen att ge kompensation till enskilda. Bl.a. påpekades att det är viktigt att kompensation inte uppfattas som att kommunen "köper sig fri". Vidare framhölls att brister och synpunkter bäst åtgärdas genom dialog och att ekonomisk ersättning därför ska ses som en sista utväg och som ett komplement när alla andra möjligheter är uttömda. Enligt äldreförvaltningens bedömning behövs riktlinjer för tillämpningen inom staden innan möjligheten att ge kompensation används.

Finansiering

Äldreförvaltningens information till stadsdelsförvaltningarna vad gäller implementering av värdegrunden beräknas rymmas inom ordinarie budget. Äldreförvaltningen undersöker därutöver möjligheterna för staden att ta del av de statliga medel som avsatts för värdegrundsarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av personal- och kansliavdelningen i samarbete med äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd kommer att informeras om

ärendet vid sitt sammanträde den 25 oktober 2010.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till äldrenämndens förslag till gemensam värdegrund för stadens äldreomsorg.

Förvaltningen delar äldrenämndens uppfattning att arbetet med värdegrunden ska integreras i stadens system för ledning och styrning, ILS, och därmed bli en obligatorisk aktivitet för stadsdelsnämnderna.

Som äldrenämnden framhållit finns det en nära koppling mellan stadens kvalitetsgarantier och de värdighetsgarantier som på lokal nivå kan tas fram för att stödja värdegrundsarbetet. Förvaltningen stödjer förslaget om att de kvalitetsgarantier som utfärdas inom äldreomsorgen kompletteras med värdegrunden.

En för staden gemensam värdegrund som direkt kopplas till kvalitetsgarantierna kommer att kunna bidra till att de äldre och deras närstående bättre förstår vad äldreomsorgen har att erbjuda och vad de kan förvänta sig.

Om värdegrundsarbetet ska bli en naturlig del i det dagliga arbetet är det viktigt att de värdeord och begrepp som används konkretiseras. Ledarskapet är av avgörande betydelse för ett levande och framgångsrikt värdegrundsarbete. Förvaltningen delar äldrenämndens uppfattning att värdegrunden fortsättningsvis ska ingå som en del i stadens ledarutbildning.

Förvaltningen anser, i likhet med äldrenämnden, att det behövs riktlinjer innan staden utnyttjar möjligheten att kompensera den enskilde i de fall denne inte fått bistånd inom skälig tid eller i enlighet med beslut fattat av socialnämnden eller av domstol.

Bilaga

Äldrenämndens förslag till gemensam värdegrund för äldreomsorgen i Stockholm.